

نسبت سنجی پوشش پدیده داعش و مسأله فلسطین در پایگاه‌های خبری جمهوری اسلامی ایران

مهدی عباسی شاهکوه^۱

دکتر شهروز شریعتی^۲

چکیده

نوشتار حاضر با بررسی شش پایگاه خبری فارسی زبان متعلق به گرایش‌های مختلف سیاسی روز ایران تلاش می‌کند از دو منظر «تحلیل محتوای شدت کمی» و «تحلیل محتوای گفتمانی» میزان پرداخت و پوشش اخبار مرتبط با فلسطین را پس از ظهور پدیده داعش مورد ارزیابی قرار دهد. از این منظر، نگرش گفتمان انقلاب اسلامی به مسأله فلسطین بر مبنای چهار شاخص و مؤلفه اصلی «خصوصیت ذاتی با گفتمان صهیونیستی»، «فلسطین به مثابه جبهه تقابل با غرب»، «انسانی دانستن مسأله فلسطین» و «اسلامی دانستن مسأله فلسطین» مفروض قرار گرفته و مقاله بر آن است تا با روش تحلیل محتوای گفتمانی به تحلیل انطباقی مؤلفه‌های گفتمانی مذکور با محتوای خبری پایگاه‌های خبری فارسی زبان سه جریان روز سیاسی ایران بپردازد. مقاله با انتخاب دو پایگاه خبری از هر جریان و گزینش تصادفی اخبار مربوط به فلسطین می‌کوشد تا ضمن واکاوی سیاست‌های خبری در ایران در قبال موضوع فلسطین، به این پرسش پاسخ دهد که ظهور پدیده داعش در جهان اسلام تا چه میزان بر حاشیه شدن موضوع فلسطین در رسانه‌های خبری داخلی کشور مؤثر بوده است.

واژگان کلیدی: انقلاب اسلامی، داعش، فلسطین، صهیونیسم، ایران.

۱- دانشجوی دکتری علوم سیاسی گرایش مسائل ایران دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود. رایانامه:

abbasi.mahdi@ymai.com

۲- عضو هیأت علمی و استادیار گروه علوم سیاسی دانشگاه تربیت مدرس.

مقدمه

مسئله فلسطین به عنوان نقطه کانونی تحولات خاورمیانه در نیم قرن اخیر آن چنان ایفای نقش می‌کند که هر جریان و گفتمان سیاسی مدعی در منطقه، باید بخشی از حقانیت خود را با نحوه موضع‌گیری و ارایه راه حل در قبال مسائل فلسطین آشکار سازد. گفتمان انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی ایران به واسطه مؤلفه‌های گفتمانی و معرفت‌شناسانه خود، نه با محاسبات سود و زیان کوتاه مدت، بلکه آرمان‌ها و باورهای اخلاقی-اسلامی را همواره اولویت نخست در بحث فلسطین دانسته است و با ترویج گفتمان مقاومت موجب شده است تا مسئله فلسطین، ابعاد جهانی و بین‌المللی بیابد و منجر به آگاهی جنبش‌های اسلامی شود.

مرووری بر مواضع رهبران جمهوری اسلامی نشان می‌دهد هرچند پابندی به اصل دفاع از آزادی فلسطین موجب شده است ایران مورد بیشترین فشارهای بین‌المللی قرار گیرد اما، تاکید بر تجدیدنظرطلبی در مناسبات ناعادلانه جهان و تلاش برای ایجاد دنیایی عادلانه‌تر، همواره از ملاحظات راهبردی جمهوری اسلامی بوده است. نگاهی به مواضع امام خمینی نشان می‌دهد که ایشان با بیان رابطه سازش ناپذیر «مستکبر» و «مستضعف» همواره در پی طرح نوینی مبتنی بر قطع ریشه‌های استبداد، استعمار و استثمار و رویگردانی از قدرت‌های شرق و غرب در سایه بازگشت به خویشتن و تلاش جهادی برای رهایی از وابستگی و کسب استقلال سیاسی، اقتصادی و فرهنگی بوده‌اند که این گفتمان، پس از پیروزی انقلاب اسلامی مورد توجه عمیق رهبران مقاومت فلسطین نیز قرار گرفت. این گرایش نسبت به مسئله فلسطین در چهار دهه حیات انقلاب اسلامی همواره مورد تاکید مسئولان جمهوری اسلامی بوده است و رسانه‌های ایرانی نیز دائماً بر روی آن تمرکز داشته‌اند. با این وجود، در سال‌های اخیر با ظهور دشمن جدیدی که محور مقاومت را مورد هجوم قرار داده است، اولویت مسئله فلسطین با ابهاماتی روبرو شده است. در ابتدای ظهور پدیده داعش که دو سرزمین استراتژیک و مهم خاورمیانه یعنی سوریه و عراق را مورد هجوم و ناآرامی نظامی قرار داد، برخی از مسئولان جمهوری اسلامی ایران از جمله رهبر انقلاب اسلامی یادآور این نکته شدند که ظهور داعش، راهبردی است که صهیونیسم در جهت انحراف از موضوع و مسئله

اصلی جهان اسلام یعنی «فلسطین» و آزادی قدس طراحی کرده است. ایشان همچنین در بیانات خود هشدار می‌دهند: «وقتی مسلمان‌ها با هم سرگرم جنگ شدند قضیه فلسطین فراموش می‌شود؛ کما این که دارند قضیه فلسطین را به فراموشی می‌سپرنند...» (پایگاه خبری دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، ۲۹ اردیبهشت ۱۳۹۵) بر همین اساس، مقاله حاضر با بررسی و مقایسه مطبوعات ایرانی که به جریان‌های مختلف سیاسی گرایش دارند، به این موضوع می‌پردازد که «ظهور پدیده داعش تا چه میزان بر حاشیه رفتن مسأله فلسطین در مطبوعات جمهوری اسلامی مؤثر بوده است؟». در پاسخ ابتدایی می‌توان ابراز داشت: «ظهور پدیده داعش در سال‌های اخیر توانسته است مسأله فلسطین را به طور کاملاً محسوس و چشم‌گیری از اولویت سانه‌های ایرانی منحرف سازد.» نوشتار حاضر با دو روش تحلیل محتوای شدت که بر مبنای تعداد گزاره‌ها به سنجش اهمیت موضوع می‌پردازد و تحلیل محتوای گفتمانی بر مبنای آموزه‌های نظریه «لاکلو» و «موفه» که به فهم منظومه‌های معنایی می‌پردازد، نحوه پردازش شش پایگاه خبری فارسی زبان پر مخاطب را که نزدیک به یکی از جریان‌های سیاسی روز هستند، نسبت به مسأله فلسطین، مورد تحلیل و بررسی قرار می‌دهد.

۱- چارچوب نظری

مطابق نظریه گفتمان لاکلاو و موفه که به عنوان چارچوب نظری این پژوهش انتخاب شده است، گفتمان‌ها کلیت ساختاریافته‌ای هستند که در نتیجه عمل مفصل‌بندی پدیدار می‌شوند. مفصل‌بندی نیز عبارت از گردآوری عناصر مختلف و ترکیب آن‌ها در هویتی جدید می‌باشد. (هوارث، ۱۳۷۷: ۱۶۳) گفتمان‌ها در واقع، منظومه‌های معانی هستند که در آن‌ها نشانه‌ها با توجه به تمایزی که با یکدیگر دارند، هویت و معنا می‌یابند و درک انسان از جهان را شکل می‌دهند و فعالیت‌ها و پدیده‌ها زمانی قابل فهم خواهند شد که در کنار مجموعه‌ای از عوامل دیگر در قالب گفتمانی خاص قرار گیرند. بر این پایه، هیچ رویدادی به صورت مستقل دارای معنا نیست بلکه هویتش را از گفتمانی که در آن،

جای گرفته کسب می‌کند (حقیقت و حسینی‌زاده، ۱۳۸۷: ۱۰۷) لذا ایجاد ضدیت‌ها و خصومت‌ها نیز به واسطه تأسیس مرزهای سیاسی، تثبیت مرزهای سیاسی و هویت‌سازی برای گفتمان‌ها ضرورت دارد. (Laclau & Muffe, 1985: 134) بر اساس نظریه گفتمان، کسب یک نوع هویت کامل و مثبت از سوی کارگزاران و گروه‌ها بدون حضور «دیگری» غیر ممکن خواهد بود. از این‌رو، گفتمان‌ها تلاش می‌کنند از طریق «منطق تفاوت»، دشمن‌سازی کرده و به خود هویت بخشند تا از یک سو، مانع عینیت و تثبیت گفتمان‌های رقیب و از سوی دیگر، سازنده هویت و عامل انسجام باشند. (مارش و استوکر، ۲۰۰۵: ۱۳۸۸) از این منظر، هر دال و نشانه‌ای، با غیر خود معنا و مفهوم می‌یابد و میزان «فردیت»، «عاملیت اجتماعی» و «سوژگی سیاسی» در آن مشخص می‌شود^۴ به‌ویژه آن‌که موقعیت‌ها با تبدیل فرد به سوژه، شخص را به انتظارات و تکلیفی تعریف شده مکلف می‌سازند و انسان‌ها در نقش‌ها و موقعیت‌هایی قرار می‌گیرند که گفتمان بر ای آن‌ها فراهم می‌آورند. (فیلیپس و یورگنسن، ۱۳۸۹: ۷۹) بر مبنای آن‌چه گفته شد، مقاله در ادامه، پس از تعیین اعتبار گفتمانی موضوع فلسطین در گفتمان انقلاب اسلامی به سنجش کمی و کیفی این موضوع در شش پایگاه خبری داخلی (به عنوان سوژه‌های گفتمانی انقلاب اسلامی) خواهد پرداخت و در ادامه نیز شدت این گفتمان را پس از ظهور پدیده داعش مورد سنجش قرار خواهد داد.

۲- فلسطین و گفتمان انقلاب اسلامی

مسأله آزادی فلسطین و مبارزه با رژیم اشغال‌گر قدس در گفتمان رهبران انقلاب اسلامی به عنوان مقوله‌ای مهم و اساسی در حوزه جهان اسلام محسوب شده است به طوری که نفی صهیونیسم از جمله مهم‌ترین سازه‌های گفتمان انقلاب اسلامی می‌باشد. بر همین اساس، رهبر فقید انقلاب اسلامی در سخنرانی‌های متعددی، مبارزه با صهیونیسم و دفاع از ملت مظلوم فلسطین را به همگان یادآور می‌شدند: «امروز به من اطلاع دادند که بعضی از اهل منبر را برده‌اند در سازمان امنیت و

-
- 1- Antagonism
 - 2- Subjectivity
 - 3- Social Agency Closure
 - 4- Political Subjectivity

گفته‌اند شما با سه موضوع کار نداشته باشید، پس از آن هر چه خواستید بگویید. یکی این که با شاه کاری نداشته باشید و از او حرف نزنید و یکی هم این که با اسرائیل کار نداشته باشید و یکی هم این که نگویید دین در خطر است.» (امام خمینی، ج ۱، ۱۳۸۶: ۵۴) امام خمینی به عنوان هشدار جدی در باب خطر صهیونیسم و مسأله فلسطین ابراز می‌کنند: «مسلمانان نشینند که حکومت‌هایشان برایشان عمل بکنند و اسلام را از دست صهیونیسم نجات بدهند نشینند که سازمان‌های بین‌المللی برای آن‌ها کار بکنند، ملت‌ها خودشان قیام کنند و حکومت‌های خودشان را وادار کنند در مقابل اسرائیل بایستند و اکتفا نکنند به محکوم کردن» (امام خمینی، ج ۱۵، ۱۳۸۶: ۲۶۲). مسأله فلسطین و نابودی رژیم صهیونیستی در اندیشه سیاسی امام خمینی به حدی اهمیت دارد که ایشان جمعه آخر ماه رمضان را روز قدس اعلام کردند:

«من از عموم مسلمانان جهان و دولت‌های اسلامی می‌خواهم که برای کوتاه کردن دست این غاصب و پشتیبانان آن، به هم بپیوندند و جمیع مسلمانان جهان را دعوت می‌کنم، آخرین جمعه ماه مبارک رمضان را که از ایام قدر است و می‌تواند تعیین کننده سرنوشت فلسطین نیز باشد به عنوان روز قدس انتخاب و طی مراسمی همبستگی بین‌المللی مسلمانان را در حمایت از حقوق قانونی مسلمانان اعلام نمایند.» (امام خمینی، ج ۸، ۱۳۸۶: ۲۳۹)

در همین حال، آیت‌الله خامنه‌ای نیز در راستای تداوم جهت‌گیری‌ها و گرایش امام خمینی در باب اولویت مسأله فلسطین همواره هشدارهای فراوانی داده‌اند که از آن جمله می‌توان به اظهارات ایشان در دیدار شرکت‌کنندگان کنگره جهانی جریان‌های افراطی و تکفیری از دیدگاه علمای اسلام در سال ۱۳۹۴ اشاره کرد که طی آن، ظهور جریان‌هایی نظیر داعش را راهبرد غربی - صهیونیستی دانسته و تأکید می‌دارد: «این جریان تکفیر اگرچه تازه نیست و سابقه تاریخی دارد، لکن چند سالی است که با نقشه‌های استکبار و با پول برخی از دولت‌های منطقه و با طراحي و نقشه‌کشی سرویس‌های جاسوسی کشورهای استعماری - مثل آمریکا و انگلیس و رژیم صهیونیستی - تجدید حیات کرده است و قوت گرفته است.» (پایگاه خبری دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی

خامنه‌ای، ۴ آذر ۱۳۹۳) ایشان در ادامه سخنان خود هشدار می‌دهند که مسأله اساسی جهان اسلام، آزادی قدس می‌باشد:

«من قلباً متأسفم ما [یعنی] دنیای اسلام- که باید همه نیروی خودمان را صرف کنیم برای مقابله با توطئه رژیم صهیونیستی و این حرکتی که علیه قدس شریف و مسجدالاقصی انجام دادند که همه دنیای اسلام را بایستی به حرکت در بیاورد - امروز ناچاریم به گرفتاری‌هایی که استکبار در درون دنیای اسلام به وجود آورده مشغول بشویم؛ چاره‌ای نیست. در واقع پرداختن به مسأله تکفیر، چیزی است که بر علمای دنیای اسلام و زیدگان و فرزندان دنیای اسلام تحمیل شده است؛ این را دشمن به صورت مشکل دست‌ساز وارد دنیای اسلام کرده است و ناچاریم به آن بپردازیم، لکن مسأله اصلی، مسأله رژیم صهیونیستی است؛ مسأله اصلی، مسأله قدس است؛ مسأله اصلی، مسأله قبله اول مسلمین، مسجدالاقصی است؛ این‌ها مسائل اصلی است.» (همان)

بنابر آن چه گفته شد، مسأله فلسطین در گفتمان انقلاب اسلامی مؤلفه‌هایی دارد که بررسی آن، الزام اصلی تحلیل محتوای مطالب پوشش داده شده رسانه‌های خبری جمهوری اسلامی است. بر همین اساس باید مؤلفه‌های این مسأله در گفتمان انقلاب اسلامی و سخنان رهبران انقلاب اسلامی مشخص شده و سپس میزان توجه یا انحراف رسانه‌های خبری از این مسأله تحلیل شود. با بررسی اجمالی سخنان رهبران انقلاب اسلامی می‌توان چهار مؤلفه اصلی در باب مسأله فلسطین را مورد شناسایی قرار داد:

۱-۲- اسلامی دانستن مسأله فلسطین

امام خمینی در یکی از عبارات مشهور خود در مورد فلسطین اظهار می‌دارد: «پیروزی فلسطین، پیروزی اسلام است.» (صحیفه امام / ج ۲۰ / ص ۶۸۴) این جمله، اهمیت مسأله فلسطین در گفتمان امام خمینی را نشان داده و بر اسلامی بودن این مسأله، تأکیدی ویژه دارد. در همین راستا رهبر انقلاب اسلامی نیز در دیدار کارگزاران نظام بر اصل اسلامی بودن مسأله

فلسطین تأکید دارند: «امروز مسأله فلسطین، مسأله دنیای اسلام است. چه ما مسلمانان کشورهای اسلامی بدانیم و چه ندانیم، چه نفهمیم و چه نفهمیم، سرنوشت فلسطین، سرنوشت همه ماست... می‌گوییم امروز هر حادثه‌ای که در فلسطین رخ دهد و این قضیه به هر جا منتهی شود، به طور مستقیم به سرنوشت کشورهای اسلامی - چه آن‌هایی که نزدیکند و چه آن‌هایی که دورند - مربوط است و بر آنها هم اثر می‌گذارد.» (مرکز اطلاع‌رسانی غدیر، مرکز اطلاع‌رسانی غدیر مرکز اطلاع‌رسانی غدیر ۹ خرداد ۱۳۸۱)

۲-۲-۲- انسانی دانستن مسأله فلسطین

آیت الله خامنه‌ای درباره اولویت بودن مسأله فلسطین به ویژه غزه می‌گوید: «امروز قضیه اول جهان اسلام، قضیه غزه است. شاید بشود گفت قضیه اول دنیای انسانیت، قضیه غزه است. سگ‌هاری و گرگ درنده‌ای به انسان‌های مظلوم حمله کرده است؛ چه کسی مظلوم‌تر از کودکان معصومی که در این حملات جان خود را مظلومانه از دست دادند؟ چه کسی مظلوم‌تر از مادرانی که فرزندان خودشان را در آغوش خودشان گرفتند و به چشم خود مرگ و پرپر زدن آنها را مشاهده کردند؟ رژیم غاصب صهیونیست کافر، دست به چنین جنایاتی زده است امروز در مقابل چشم بشریت و انسانیت؛ بشریت باید عکس‌العمل نشان بدهد.» (مرکز اطلاع‌رسانی غدیر، ۷ مرداد ۱۳۹۳) تحلیل مواضع رهبران انقلاب اسلامی نشان می‌دهد موضوع فلسطین به میزان معتناهایی از منظر رهبران ایران جنایت علیه بشریت به شمار می‌رود و از این منظر، مستلزم نکوهش فراوان است.

۲-۳- خصومت ذاتی با گفتمان صهیونیسم

آیت الله خامنه‌ای در سخنان فراوانی، رژیم صهیونیستی را از جمله دشمنان اصلی انقلاب اسلامی معرفی کرده‌اند. ایشان خطاب به برخی از افراد که دشمنی صهیونیسم را باور ندارند هشدار می‌دهد: «...اشکال دوم این است که به دشمنان این مردم - که دشمنی آن‌ها ثابت است، واضح است - دل می‌بندند. کی با این مردم در طول این سی سال دشمن بوده است؟ در درجه اول، آمریکا و صهیونیسم. از این‌ها دشمن‌تر ما سراغ داریم برای جمهوری اسلامی؟ از روز اول، دولت آمریکا و

رژیم صهیونیستی و صهیونیست‌های دنیا در مقابل نظام جمهوری اسلامی ایستادند. امروز هم حَقاً و انصافاً دشمن‌ترین دشمنان، این‌ها هستند. بنده که نگاه می‌کنم، می‌بینم بعضی از دولت‌های غربی گاهی یک حرف‌های بی‌ربط بی‌معنایی می‌زنند؛ اما محرک، صهیونیست‌هایند؛ عامل، همان طبقه مسلطی هستند که بر حکومت آمریکا و دولت آمریکا و انتخابات آمریکا هم مسلطند؛ این‌ها ایند که دارند صحنه‌گردانی می‌کنند. خوب، پس این‌ها شدند دشمن‌ترین دشمنان ملت ایران.» (پایگاه خبری دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، ۶ بهمن ۱۳۸۸) بدیهی است این مواضع و نظایر پرشمار آن، بیانگر نگرانی شدید و خصومت جدی جمهوری اسلامی با گفتمان صهیونیسم در سطح جهانی و منطقه‌ای است.

۴-۲- فلسطین به مثابه جبهه تقابل با غرب

در موضوع فلسطین به مثابه جبهه تقابل با غرب نیز امام خمینی همواره موضوع فلسطین را موضوعی در ارتباط با سیاست‌های امپریالیسم آمریکا دانسته و تصریح می‌کردند: «ما از مردم بی‌پناه فلسطین در مقابل اسرائیل دفاع می‌کنیم. اسرائیل این جرثومه فساد همیشه پایگاه آمریکا بوده است. من نزدیک به بیست سال، خطر اسرائیل را گوشزد نموده‌ام. باید همه بپا خیزیم و اسرائیل را نابود کنیم و ملت قهرمان فلسطین را جایگزین آن گردانیم.» (امام خمینی، ج ۱۱، ۱۳۸۶: ۲۶۶). آیت‌الله خامنه‌ای نیز در اجلاس جهانی علما و بیداری اسلامی می‌گویند: «هر کس شعار آزادی قدس شریف و نجات ملت فلسطین و سرزمین فلسطین را نپذیرد یا به حاشیه ببرد و به جبهه مقاومت پشت کند، متهم است. امت اسلامی باید در همه جا و همه وقت، این معیار و شاخص نمایان و اساسی را در مدنظر داشته باشد.» (پایگاه خبری دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، ۹ اردیبهشت ۱۳۹۲). تعدد مواضع از این دست در گفتار رهبران ایران بیان‌گر این نکته است که فلسطین افزون بر آن که مسأله‌ای اسلامی و نه عربی محسوب می‌شود بلکه این کشور، خط مقدم مبارزه با سیاست‌های توسعه‌طلبانه غرب علیه جهان اسلام است.

۳- نسبت‌سنجی گزاره فلسطین و داعش در پایگاه‌های خبری داخلی

۱-۳- تحلیل کمی

در این قسمت از مقاله برای بررسی و آزمون میزان انحراف از مسأله فلسطین از هر گرایش، دو رسانه و تارنمای اینترنتی انتخاب شده است. در این بررسی پس از مشورت با ۱۰ عضو هیات علمی گروه علوم سیاسی دانشگاه‌های کشور، تارنماهای «جهان‌نیوز»^۱ و «رجانیوز»^۲ به عنوان رسانه‌های اصول‌گرا، «عصر ایران»^۳ و «آفتاب‌نیوز»^۴ به مثابه تارنماهای خبری با گرایش اصلاح‌طلبانه و دو رسانه «تابناک»^۵ و «خبر آنلاین»^۶ به عنوان پایگاه‌های خبری که به جریان اعتدال‌گرایان در جریانات سیاسی روز کشور قرابت بیشتری دارند، مورد‌گزینش قرار گرفتند. در ادامه با جستجوی کلمات فلسطین و داعش در موتورهای جستجوگر پایگاه‌های خبری مذکور و در نزدیکترین بازه زمانی موجود به تحولات روز، یعنی اول فروردین ۱۳۹۵ تا اول خرداد ۱۳۹۵ نتایج زیر به دست آمد:

۱ <http://www.jahannews.com>

۲ <http://www.rajanews.com>

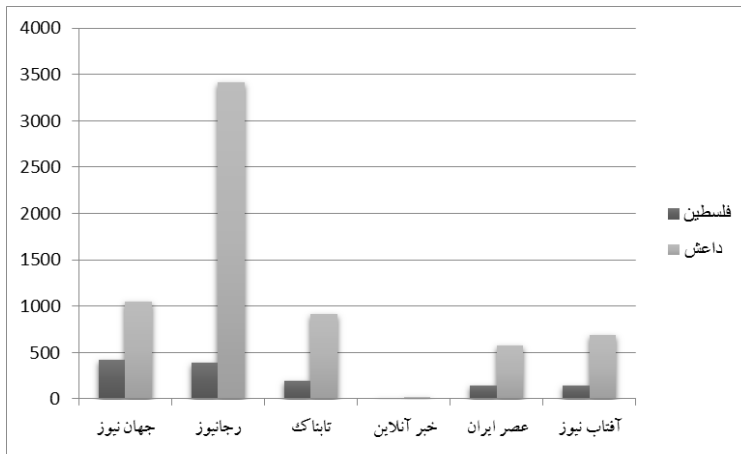
۳ <http://www.asriran.com>

۴ <http://aftabnews.ir>

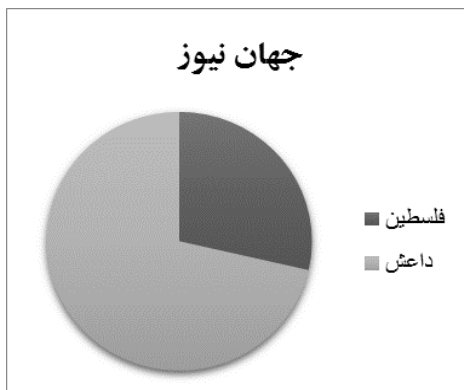
۵ <http://tabnak.ir>

۶ <http://khabaronline.ir>

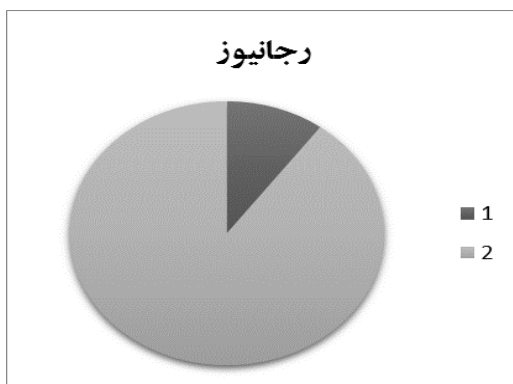
نمودار شماره یک: مقایسه فراوانی پوشش خبری داعش و فلسطین در رسانه‌های ایرانی در دو ماه نخست سال ۱۳۹۵

مطابق نمودار فوق از ابتدای سال ۱۳۹۵ تا ابتدای خرداد ماه همین سال، میزان پوشش خبری فلسطین و داعش، نسبتی حدود یک به چهار دارد به طوری که تارنماهای خبری رجانیوز و جهان نیوز به عنوان رسانه‌های با گرایش اصول‌گرا، بیشترین پوشش خبری را نسبت به هر دو مورد داشته‌اند. با این حال، میزان پوشش خبری که در مورد داعش وجود دارد به ترتیب ۳۴۲۰ و ۱۰۴۴ مطلب بوده در حالی که در مورد فلسطین این تعداد مطلب به ۳۸۶ و ۴۱۸ عدد می‌رسد.

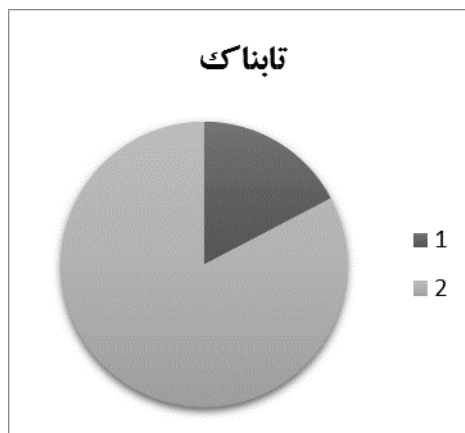
رسانه دیگری که با گرایش اصول‌گرایانه قابل‌شناسایی است، تارنمای خبری رجانیوز می‌باشد، این پایگاه خبری نیز آمار مشابهی دارد. بر اساس مشاهدات، ۳۸۶ خبر و تحلیل درباره فلسطين وجود دارد در حالی که اخبار و متون منتشرشده در مورد داعش، ۳۴۲۰ عنوان می‌باشد.

در همین ارتباط، دو رسانه اعتدال‌گرای نزدیک به دولت، خبر آنلاین و تابناک نیز مورد توجه قرار گرفت که بر این اساس، پایگاه خبر آنلاین در تاریخ مشابه، ۲۰ متن خبری، مقاله و تحلیل در مورد داعش و ۱۱ متن نیز درباره فلسطين کار کرده است:

سایت تابناک که البته در حوزه سیاست خارجی و فضای بین‌المللی بیشتر از سایت مشابه خود یعنی خبر آنلاین فعالیت دارد، در مورد داعش، ۹۱۶ مطلب را تحریر کرده حال آن که در مورد فلسطین، ۱۹۲ مطلب را پوشش داده است. همچنان که مشاهده می‌شود مسائل و رخدادهایی که داعش به خود اختصاص داده است در تارنمای تابناک به شدت بیشتر از اخبار فلسطین است و اخبار داعش بیش از چهار برابر اخبار فلسطین پوشش داده شد:

در نهایت، دو سایت خبری اصلاح طلب عصر ایران و آفتاب نیوز مورد بررسی قرار گرفت که

این دو تارنما نیز نتایج مشابه با سایت‌های خبری دیگر را نشان داده است. آفتاب نیوز در مورد فلسطين، ۱۳۹ متن و خبر را نمایه کرده در حالی که در مورد داعش ۶۸۷ بار مطلب انتشار داده است:

سایت عصر ایران نیز در آماری مشابه، ۱۴۰ مطلب از فلسطين ارایه داده و در مورد داعش نیز ۵۷۷ متن را انتشار داده است که این رقم از فراوانی پنج برابری پوشش خبری داعش به نسبت مسأله فلسطين حکایت دارد:

در تحلیل محتوای شدت کمی بر مبنای اطلاعات آماری که وجود دارد، می‌تون گفت مسأله داعش بر خلاف گفتمان انقلاب اسلامی به شدت مورد علاقه افکار عمومی و رسانه‌های جمهوری اسلامی قرار گرفته است و تارنماهای خبری با گرایش‌های سیاسی مختلف اصول‌گرا، اصلاح‌طلب و میانه‌رو نیز در این مسیر تفاوتی نداشته‌اند. از سوی دیگر، سایت‌های اصول‌گرا به نسبت دو گرایش سیاسی دیگر، بیشترین شمار پوشش خبری و مطالب مربوط به داعش و فلسطین را مورد توجه خود قرار داده‌اند اما به نسبت اخبار و متونی که در این باب ارائه داده‌اند انحراف خبری از فلسطین به داعش کاملاً محسوس می‌باشد.

۲-۳- تحلیل کیفی

بر اساس مؤلفه‌هایی که در گفتمان انقلاب اسلامی نسبت به مسأله فلسطین وجود دارد، می‌توان محتوای مطالب رسانه‌های جمهوری اسلامی را از جهات مختلفی از جمله میزان اولویت مسأله فلسطین مورد تحلیل و بررسی قرار داد. بر همین اساس، هر کدام از رسانه‌های اصول‌گرا، اصلاح‌طلب و اعتدال‌گرا که پیش از این در مقاله حاضر نیز مورد تحلیل قرار گرفتند، بر اساس مؤلفه‌های چهارگانه گفتمانی «اسلامی دانستن مسأله فلسطین»، «خصوصیت ذاتی با صهیونیسم»، «فلسطین به مثابه جبهه تقابل با غرب» و «انسانی دانستن مسأله فلسطین» بررسی خواهند شد.

در راستای بررسی محتوایی رسانه‌های خبری لازم بود به صورت تصادفی از هر رسانه مطالبی انتخاب شود. بر همین اساس از هر رسانه، چهار متن پس از جست‌وجوی موضوع، به صورت تصادفی و بر مبنای ضریب سه انتخاب شد و سپس بر مبنای مؤلفه‌های چهارگانه مسأله فلسطین که در گفتمان و سخنان رهبران انقلاب اسلامی پیش از این مورد بررسی قرار داده شد، تحلیل محتوایی شدند.

۱-۲-۳- رسانه‌های اصول‌گرا

الف: جهان‌نیوز

این پایگاه خبری بر مبنای روش گزینش اخبار که پیش از این شرح داده شد، مطالبی با عناوین «راهکار وزیر جدید جنگ اسرائیل برای فلسطین»، «نامیدی العربی از اعراب درباره فلسطین»، «شهادت دو فلسطینی در کرانه باختری» و «بی‌رحمی تانک اسرائیل به زن بی‌دفاع فلسطینی» را بر روی تارنمای خود قرار داد. در متن خبری نخست با عنوان «راهکار وزیر جدید جنگ اسرائیل برای فلسطین» به تغییر وزیر جنگ رژیم صهیونیستی و راهکار موسوم به دو دولتی شدن منطقه فلسطین اشاره شده است. (جهان‌نیوز، ۱۱ خرداد ۱۳۹۵) نویسنده در این متن لاش می‌کند با به کار بردن عبارت «ساکنان شهرک‌های غیر قانونی اشغال شده توسط رژیم صهیونیستی» یادآور شود این رژیم غاصب بوده و دولتی نامشروع می‌باشد تا از این منظر اساس مشروعیت طرح و راهکار وزیر جنگ اسرائیل را زیر سؤال ببرد و این نوع از عبارات خبری را می‌توان در موافقت با مؤلفه خصومت با اسرائیل مورد توجه قرار داد.

متن برگزیده تصادفی دوم در این تارنما با عنوان «نامیدی العربی از اعراب درباره فلسطین» به مصاحبه روزنامه الوطن عربستان با نبیل العربی، دبیر کل اتحادیه عرب پرداخته است و در آن با تأکید بر انتقاد العربی بر عدم توجه کشورهای عربی به مسأله فلسطین به عنوان دغدغه‌ای عربی، در واقع، رویکرد اسلامی رهبران انقلاب اسلامی به فلسطین را خاطرنشان می‌سازد که بر مولفه اسلامی بودن و تا حدودی انسانی بودن مسأله فلسطین توجه داشتند. (جهان‌نیوز، ۱۹ خرداد ۱۳۹۵)

متن سوم نیز با عنوان «شهادت دو فلسطینی در کرانه باختری» با انتخاب واژه شهادت در

واقع بر مؤلفه‌های اسلامی بودن مسأله فلسطین و انسانی بودن مسأله فلسطین اشاره دارد. (جهان‌نیوز، ۸ اردیبهشت ۱۳۹۵) این متن در انتها نیز با اشاره به واکنش صهیونیست‌ها تلاش می‌کند مظلومیت مردم فلسطین را متذکر شود.

متن آخرین خبر برگزیده نیز با متن پیشین شباهت داشته و بر همان مؤلفه‌ها تأکید دارد. این متن با عنوان «بی‌رحمی تانک اسرائیل به زن بی‌دفاع فلسطینی» به آرمان آزادی فلسطین، خصومت ذاتی با رژیم صهیونیستی و اسلامی بودن مسأله فلسطین اشاره می‌کند و رژیم اسرائیل را جنایت‌کار معرفی کرده که این واژه در بر دارنده خصومتی ذاتی است. (جهان‌نیوز، ۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۵) نویسنده بر آن است تا با تأکید بر خشونت‌های نظامیان اسرائیلی نسبت به زنان و کودکان فلسطینی، مؤلفه انسانی دانستن مسأله فلسطین را یادآور شود. از همین رو بر شمار کودکان کشته شده در جنگ سال ۲۰۱۴ تأکید می‌کند.

ب: رجانیوز

اخبار و متون گزینشی سایت اصول‌گرای رجانیوز شامل عناوین «علی‌رغم چندین دهه فشار به حمایت از فلسطین ادامه می‌دهیم»، «علت جذابیت سینمای ایران در فلسطین»، «مانور محرمانه آلمان و اسرائیل در فلسطین» و در نهایت «اقدامات خصمانه واشنگتن علیه مردم فلسطین» می‌باشد. نوع اخباری که در این سایت خبری مورد گزینش قرار گرفته است با تنوع موضوعی تلاش می‌کند اصل انسانی دانستن مسأله فلسطین و خصومت ذاتی با رژیم صهیونیستی را متذکر شود. ضمن این‌که تلاش می‌کند ارتباط نزدیک ایران با مردم فلسطین را از جهات مختلف فرهنگی و عقیدتی ثابت کند. بر همین اساس، اخبار ارایه شده از اولویت داشتن موضوع فلسطین برای جمهوری اسلامی حکایت می‌کند. در خبر نخست با پوشش دادن سخنان محمد جواد ظریف، وزیر امور خارجه، حمایت دولت جمهوری اسلامی از مردم فلسطین را متذکر می‌شود. (رجانیوز، ۱۷ اسفند ۱۳۹۴) گزینش متن سخنان ظریف از سوی این سایت بر چند اصل توجه دارد: اصل آزادی

فلسطین، خصومت ذاتی با اسرائیل، اسلامی بودن مسأله فلسطین و در نهایت در عبارت آخر با استفاده کردن مقدمه‌ای برای شرح سخنان ظریف(وی با تأکید بر اینکه فلسطین و قدس شریف در قلب و مرکز توجه...) تلاش می‌کند اولویت داشتن مسأله فلسطین را تصریح کند.

خبر دوم با عنوان «علت جذابیت سینمای ایران در فلسطین» در تلاش است تا رابطه نزدیک فرهنگی ایران و فلسطین را نشان دهد که این موضوع خود می‌تواند از اهمیت موضوع فلسطین برای جمهوری اسلامی حکایت کند چرا که زمانی یک طرف، تشابهات و اشتراکات با طرف دیگر را مهم می‌داند که در پی نزدیکی بوده و بخواهد دغدغه خود را نشان دهد. بر همین اساس، رسانه رجانیوز سخنان یک کارگردان فلسطینی به نام مه‌ند صلاحات را پوشش می‌دهد.(رجانیوز، ۸ فرودین ۱۳۹۵)

در خبر روزنامه صهیونیستی «هاآرتص» در خصوص مانورهای نظامی مشترکی میان ارتش آلمان و ارتش رژیم صهیونیستی در پایگاه نظامی «بتسالیم»(رجانیوز، ۷ آبان، ۱۳۹۴) دو نکته وجود دارد: اول آن که نویسنده با به کار بردن واژه «مانور محرمانه» قصد دارد به دسیسه‌گری رژیم صهیونیستی اشاره کند و دوم آن که با به کار بردن «فلسطین اشغالی» تلاش می‌کند اصل غاصب بودن اسرائیل را یادآور شود.

در خبر پایانی با عنوان «اقدامات خصمانه واشنگتن علیه مردم فلسطین» به اقدامات وزارت خارجه آمریکا در باره عدم اعتبار گذرنامه‌هایی که با نام کشور فلسطین صادر شده، انتقاد کرده است.(رجانیوز، ۳ دی ۱۳۹۴). در این خبر نویسنده با به کار بردن این عبارت «واشنگتن در ادامه سیاست‌های حمایتی خود از رژیم اشغال‌گر» ابتدا بر آن است تا آمریکا و اسرائیل را در یک جبهه معرفی کند و سپس با به کار بردن واژه «اشغال‌گر» بر اصل نامشروع بودن اسرائیل و حمایت‌های آمریکا از نظامی نامشروع تأکید ورزد که این مقولات بر اصل خصومت ذاتی با رژیم صهیونیستی و آمریکا و همچنین مؤلفه جبهه تقابل با غرب اشاره دارد.

۲-۲-۳- رسانه‌های اصلاح‌طلب

الف: عصر ایران

از سایت خبری عصر ایران نیز چهار متن با عنوان «حماس دست به آزمایش موشکی زد»، «محمود عباس به قاهره می‌رود»، «فرمانده سپاه: جانانه از انقلاب دفاع خواهیم کرد» و «اسرائیل آماده اجرای طرح اعدام فلسطینی‌ها» به صورت تصادفی انتخاب شده است. نوع سر تیتراهای این سایت، حکایت از نگرشی نسبتاً خاکستری دارد. این رسانه در نخستین متن گزینش شده خود تحت عنوان «حماس دست به آزمایش موشکی زد» با لحنی غیر طرفدارانه و کوتاه، تنها به اطلاع‌رسانی مدعای رسانه‌های صهیونیستی در مورد شلیک موشک از سوی غزه به اراضی اشغالی پرداخته است. (عصر ایران، ۹ خرداد ۱۳۹۵) در این خبر، اثری از مؤلفه‌های چهارگانه در باب مسأله فلسطین مشاهده نمی‌شود و نویسنده به هیچ وجه تلاش نمی‌کند دفاعی بودن حملات حماس یا اشغال‌گری رژیم صهیونیستی را یادآور شود.

در خبر دیگر از این رسانه با عنوان «محمود عباس به قاهره می‌رود» نیز این رسانه تلاش می‌کند بر اساس اصل بی‌طرفی رسانه‌ای، اخبار بدون تحلیل و جهت‌دهی ارائه کند. (عصر ایران، ۶ خرداد ۱۳۹۵)

متن خبری سوم عصر ایران به سخنان فرماندهی سپاه پاسداران با عنوان «فرمانده سپاه: جانانه از انقلاب دفاع خواهیم کرد» تعلق دارد که در آن از خصومت جمهوری اسلامی با آمریکا و اسرائیل و دفاع از فلسطین نیز سخن به میان آمده است. (عصر ایران، ۴ خرداد ۱۳۹۵) این رسانه در پوشش خبری خود از سخنرانی فرمانده کل سپاه پاسداران به گزینش دست نزده و تیترا خود را متوجه اهداف و منویات مورد نظر انقلاب اسلامی ساخته است.

خبر «اسرائیل آماده اجرای طرح اعدام فلسطینی‌ها» به این نکته اشاره دارد که رییس حزب افراطی «اسرائیل بیوتنا» به دنبال مجازات اعدام برای فلسطینی‌های مهاجم به خاک اسرائیل می‌باشد. در این خبر از واژه مهاجم برای شهادت‌طلبان و مجاهدان فلسطینی بهره گرفته شده که واژه مهاجم، بیشتر بار ارزشی منفی و حداقل، خنثی دارد. در این خبر، آنچه وجود دارد این است که بخشی از مسئولان اسرائیلی، افرادی افراطی هستند. (عصر ایران، ۱ خرداد ۱۳۹۵)

در نهایت می‌توان گفت عصر ایران، بیشتر تمایلاتی خنثی و خاکستری نسبت به تحولات و

مسأله فلسطین داشته و کم‌تر به مؤلفه‌ها و جهت‌گیری‌های چهارگانه گفتمان انقلاب اسلامی توجه دارد.

ب: آفتاب‌نیوز

دومین رسانه اصلاح‌طلب مورد بررسی سایت خبری آفتاب‌نیوز، در نوع مطالبی که با کلید واژه فلسطین منتشر ساخته است بیشتر به بیانات و اظهارات مقامات ایرانی علاقه‌مندی نشان می‌دهد. از همین‌رو، اخبار گزینش شده نیز متوجه مصاحبه‌ها یا سخنرانی‌های مسئولان جمهوری اسلامی است. سایت خبری آفتاب‌نیوز نیز در مطالب منتشره با موضوع فلسطین این عناوین را برگزیده است: «پارلمان علاقمند است به دولت کمک کند/ می‌خواهیم توافق هسته‌ای کامل اجرا شود»، «انتقادهای و توصیه‌های ایران به آمریکا درباره تروریسم»، «امیرعبداللهیان: بحران سوریه راه حل نظامی ندارد» و «انقلاب برای همه است/ اتحاد دولت و ملت را برهم نزنید/ تبیین ۵ شاخص انقلابی‌گری».

سایت آفتاب‌نیوز در نخستین خبر گزینش شده به مصاحبه دکتر لاریجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی با شبکه المیادین پرداخته و با انتخاب ریز تیتروهای توصیفی و بی‌طرفانه، موضع‌گیری این مسئول ایرانی را در مورد اسرائیل و فلسطین پوشش داده است. (آفتاب‌نیوز، ۱۵ خرداد ۱۳۹۵) این مطلب در واقع، یک گزارش مبسوط اما بی‌طرفانه و خنثی از سخنان ریاست مجلس شورای اسلامی است که در آن، اصل جبهه تقابل با غرب نمایان است. در عبارات بعدی با انتقاد از اعراب به اصل انسانی بودن و اسلامی بودن مسأله فلسطین برای جمهوری اسلامی تأکید می‌کند.

خبر بعدی این سایت نیز مشابه متن نخست به موضع‌گیری یکی از مسئولان ایرانی نسبت به مسائل بین‌المللی از جمله مسأله فلسطین مربوط می‌شود. در این گزارش، جابر انصاری، سخنگوی وزارت امور خارجه از سیاست‌های آمریکا انتقاد می‌کند. (آفتاب‌نیوز، ۱۶ خرداد ۱۳۹۵) در این خبر به رایاه گزارش بسنده شده و این سایت خبری توضیحاتی بیشتری نداده و به بیانی واضح می‌توان این

متن را خنثی و بی طرف دانست.

سومین خبر این سایت نیز به سخنان معاون عربی- آفریقایی (وقت) وزارت امور خارجه در باره تحولات منطقه‌ای است که در آن به موضوع فلسطین نیز پرداخته شد. (آفتاب‌نیوز، ۱۶ خرداد ۱۳۹۵). در این خبر، سایت آفتاب‌نیوز تنها به یک اطلاع‌رسانی ساده و کوتاه در مورد سخنان امیر عبدالله‌یهان پرداخته و البته با کوتاه کردن متن سخنان وی به جملات اصلی این دیپلمات ایرانی درباره توجه به خصومت ذاتی با اسرائیل اشاره می‌کند.

خبر آخر نیز به سخنان رهبر انقلاب در سال‌روز ارتحال امام خمینی ارتباط می‌یابد. (آفتاب‌نیوز، ۱۴ خرداد ۱۳۹۵) سایت آفتاب‌نیوز با توضیحاتی که پیش از سخنان رهبر معظم انقلاب ارایه می‌کند به نوعی، گفتمان انقلاب اسلامی را درباره دشمنان ذاتی یعنی آمریکا و اسرائیل نیز متذکر می‌شود و با عبارتی تحت عنوان «رژیم منحوس صهیونیستی» به مؤلفه خصومت ذاتی با رژیم صهیونیستی تأکید می‌نماید.

به طور کلی می‌توان گفت سایت آفتاب‌نیوز بیش از هر مؤلفه‌ای بر خصومت ذاتی با اسرائیل و اسلامی بودن مسأله فلسطین تمایل نشان می‌دهد و در موافقت و هم‌دلی با گفتمان انقلاب اسلامی درباره فلسطین قرار دارد.

۳-۲-۳- رسانه‌های اعتدال‌گرا

الف: خبر آنلاین

سایت خبری خبرآنلاین، کم‌ترین میزان اخبار را در مورد مسأله فلسطین و داعش داشته است و البته دارای تنوع موضوعی هم هست. عناوین اخبار گزینش شده این تارنما بدین ترتیب می‌باشد: «دختری که برای فلسطین می‌دود»، «آزادی کوچک‌ترین دختر اسیر فلسطینی»، «واشنگتن: زمان ارایه قطعنامه پایان اشغال فلسطین فرا رسیده است!» و «نتانیاهو پیکر شهدای انتفاضه را تحویل فلسطینیان نمی‌دهد».

این سایت در اولین متن گزینش شده، به خبری در مورد یک ورزشکار زن پرداخته است که

به عنوان اولین دونده دختر فلسطینی ساکن نوار غزه تلاش می‌کند در یک مسابقه بین‌المللی شرکت کند. (خبرآنلاین، ۲۲ خرداد ۱۳۹۵) نویسنده تلاش می‌کند با توضیح وضعیت مشقت‌بار دونده زن فلسطینی، از یک سو مظلومیت مردم فلسطین را یادآور شود و از سوی دیگر، اشغال‌گری رژیم صهیونیستی و محدودیت‌هایی را تشریح می‌کند که این رژیم برای فلسطینی‌ها ایجاد کرده است. به کارگیری عباراتی چون «اشغالگری اسرائیل و محاصره غزه... کار را برای این دختر... سخت کرده است» را می‌توان در جهت توضیح چرایی خصومت جمهوری اسلامی با اسرائیل و انسانی بودن مسأله فلسطین ارزیابی کرد.

خبر دوم نیز از نظر محتوایی قابل قیاس با خبر نخست می‌باشد و این سایت با گزارشی مربوط به اسارت دختری ۱۲ ساله تلاش می‌کند اسرائیل را به عنوان رژیمی ظالم معرفی کرده و فلسطینی‌ها را مردمی مظلوم و مستحق یاری جلوه دهد. (خبرآنلاین، ۶ اردیبهشت ۱۳۹۵). خبرآنلاین تلاش می‌کند به صورتی ظریف از یک سو با تأکید بر سن این دختر بچه، مظلومیت مردم فلسطین را گوشزد کند که بر مؤلفه انسانی بودن مسأله فلسطین اشاره دارد و از سوی دیگر، شواهد ستمکاری و استکبار رژیم صهیونیستی را اطلاع‌رسانی کند که مؤید خصومت ذاتی با اسرائیل است. از همین رو می‌توان گفت خبر آنلاین در این دو خبر توانسته است مؤلفه «خصومت ذاتی با صهیونیسم» و «انسانی بودن مسأله فلسطین» در قالب پوشش این نوع از خبرها بازتولید کند.

در خبر دیگر نیز گزارشی در مورد سیاست‌ها و موضع‌گیری‌های خصمانه دولت ایالات متحده نسبت به مردم فلسطین تهیه کرده است. (خبرآنلاین، ۲۱ فروردین ۱۳۹۵) در این خبر، به کار بردن عبارات «اشغال فلسطین»، «اشغالگری رژیم صهیونیستی»، «غیر قانونی بودن شهرک‌سازی‌ها» بر مبنای اصل خصومت ذاتی با اسرائیل و انسانی بودن مسأله فلسطین به عنوان یکی از مؤلفه‌های اصلی گفتمان انقلاب اسلامی است.

در خبر نهایی این سایت، واژگانی با ارزش‌های اسلامی و انسانی مکرراً به چشم می‌خورد. (خبرآنلاین، ۱۵ فروردین ۱۳۹۵) واژه «شهید»، «تشییع شهدا»، «شهدای انتفاضه» بارها

تکرار شده است که نشان از اسلامی بودن مسأله فلسطین دارد. «اشغال‌گری»، «آزار و اذیت»، «تصمیمات ظالمانه و نژادپرستانه...» نشان از خصومت ذاتی با اسرائیل و البته انسانی بودن مسأله فلسطین دارد.

در یک تحلیل کلی از اخبار این سایت می‌توان گفت خبر آنلاین با ارایه توضیحات و به کارگیری واژگانی ارزشی تلاش می‌کند در انطباق گفتمانی فعالیت خبری داشته باشد.

ب: تابناک

این تارنمای خبری از جمله رسانه‌هایی است که به لحاظ کمی، اخبار بسیاری را در مورد فلسطین و داعش پوشش داده است، حال آن‌که از کم‌توجهی به مسأله فلسطین به نسبت توجه به داعش باز مانده است. عناوین خبری برگزیده این سایت بدین صورت می‌باشد: «طرح جدید صهیونیست‌ها برای مسجدالاقصی»، «احتمال دیدار عباس و مشعل در دوحه طی دو هفته آینده»، «رژیم صهیونیستی خبرنگار العالم را آزاد کرد» و «واکنش وزارت خارجه به گزارش تروریسم آمریکا».

خبر نخست‌گزینش شده از این سایت در مورد اقدامات رژیم صهیونیستی علیه مسجدالاقصی است. (تابناک، ۱۸ خرداد ۱۳۹۵) در این خبر در ابتدا از واژه «دشمن صهیونیستی» استفاده شده است که خود نشان از توجه به مؤلفه خصومت ذاتی با رژیم صهیونیستی دارد. اما کل خبر که شرحی از اقدامات رژیم صهیونیستی علیه مسجدالاقصی است بر مؤلفه دیگر گفتمان انقلاب اسلامی یعنی «اسلامی دانستن مسأله فلسطین» تأکید دارد چرا که تخریب و تحدید یک مسجد به دست کفار به معنای عداوت با همه مسلمانان است.

در دومین متن‌گزینش شده تابناک به بسته‌ای از اخبار در مورد فلسطین به صورتی مختصر و متنوع پرداخته است. (تابناک، ۱۸ خرداد ۱۳۹۵). در این بسته خبری چند نکته قابل ملاحظه می‌باشد: نکته اول آن‌که چینش و جایابی اخبار طوری است که با سوگیری جمهوری اسلامی نیز هم‌خوانی دارد. دوم آن‌که از رژیم صهیونیستی تلقی به ظالم می‌شود. سوم آن‌که برای کشته‌شدگان فلسطینی از واژه شهید بهره گرفته شده است. این نکات، اسلامی بودن مسأله فلسطین و چرایی دفاع از ملت فلسطین و دشمنی با رژیم صهیونیستی از جانب جمهوری اسلامی و گفتمان انقلاب

اسلامی را مورد تأکید قرار می‌دهد.

خبر سوم در مورد آزادی خبرنگار العالم از دست مأموران رژیم صهیونیستی است. (تابناک، ۱۶ خرداد ۱۳۹۵). در این خبر دو نکته اصلی وجود دارد: اول آن که دستگیری یک خبرنگار به دست مقامات صهیونیستی، نشان از ظالم بودن و وجهه استکباری رژیم صهیونیستی دارد لذا دشمنی با این رژیم بی‌دلیل نخواهد بود. دوم آن که این موضوع را یادآور می‌شود که اسرائیل تنها به فلسطین بسنده نکرده و با غصب بلندی‌های جولان، دشمن ملل مسلمان منطقه به شمار می‌رود که این دو نکته مطابق با خصومت ذاتی با رژیم صهیونیستی است.

آخرین خبر نیز مربوط به واکنش سخنگوی دستگاه دیپلماسی جمهوری اسلامی نسبت به «گزارش تروریسم» دولت ایالات متحده آمریکا است که این خبر پیش از این در قسمت سایت آفتاب‌نیوز مورد بررسی قرار گرفت و سایت تابناک نیز به طور کامل، متن تدوین شده را ارائه می‌کند با این تفاوت که خبر را با تیتراژ «واکنش وزارت خارجه به گزارش تروریسم آمریکا» پوشش داده که واژه واکنش، بار معنایی تقابلی دارد. (تابناک، ۱۵ خرداد ۱۳۹۵).

به طور کلی، سایت تابناک به دو اصل و مؤلفه گفتمان انقلاب اسلامی در باب مسأله فلسطین توجه بیشتری داشته است: «خصومت ذاتی با اسرائیل» و «اسلامی بودن مسأله فلسطین» و در برابر، دو مؤلفه دیگر یعنی «آزادی فلسطین و نابودی اسرائیل» و «اولویت داشتن مسأله فلسطین» را چندان مطمح نظر قرار نمی‌دهد.

نتیجه‌گیری

مقاله حاضر تلاش کرد با بهره‌گیری از آموزه‌های نظریه گفتمان و تحلیل محتوای گفتمان انقلاب اسلامی که از سوی دو کنش‌گر و رهبر انقلاب به کنش‌پذیرانی نظیر پایگاه‌های خبری و مطبوعات جمهوری اسلامی ارائه شده است، میزان تأثیرگذاری ظهور داعش بر انحراف از مسأله فلسطین در مطبوعات داخلی را بررسی کند. بر همین اساس، چهار مؤلفه مربوط به مسأله فلسطین به عنوان معیار مشخص شد و طبق این مؤلفه‌ها رسانه‌های شش‌گانه مربوط به سه جریان سیاسی اصول‌گرا، اصلاح‌طلب و اعتدال‌گرا به صورت کیفی و کمی مورد تحلیل محتوایی قرار گرفتند. در تحلیل

کمی، نتیجه مشابهی وجود داشت که به ازای هر چهار خبر از داعش، یک خبر در مورد فلسطین پوشش داده شد اما در تحلیل کیفی، میان رسانه‌های مختلف افتراق‌هایی به چشم می‌خورد. در یک جمع‌بندی کلی می‌توان گفت رسانه‌های اصول‌گرا نگاه منطقی با مؤلفه‌های چهارگانه داشته‌اند. رسانه‌های اعتدال‌گرا با پوشش اخباری متنوع در خصومت ذاتی با اسرائیل، انسانی بودن و اسلامی بودن مسأله فلسطین، نقش گفتمانی بالنسبه منطبق داشته‌اند. رسانه‌های اصلاح‌طلب اما نگاهی به نسبت متفاوت داشته و سایت عصر ایران به طور کلی در جهت بی‌طرفی و نگرشی خنثی گام برداشته و سایت آفتاب‌نیوز بیش از هر مؤلفه‌ای نسبت به خصومت ذاتی و اسلامی بودن مسأله علاقه نشان داده است.

در نهایت می‌توان گفت پایگاه‌های خبری فارسی زبان داخل کشور پس از ظهور پدیده داعش هر چند که کم‌تر به مسأله فلسطین علاقه نشان داده‌اند، لیکن به لحاظ محتوایی و کیفی از مؤلفه‌های چهارگانه گفتمانی مورد بررسی چندان هم دور نشده‌اند.

منابع

- امام خمینی، سید روح‌الله (۱۳۸۶)، صحیفه امام، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- حقیقت، صادق و سید محمدعلی حسینی‌زاده (۱۳۸۷)، «گفتمان»، رهیافت و روش در علوم سیاسی، تهران: سمت.
- «آیت الله خامنه‌ای در دیدار قاریان و حافظان برتر شرکت‌کننده در مسابقات بین‌المللی قرآن کریم»، پایگاه خبری دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، ۲۹ اردیبهشت ۱۳۹۵، دسترسی به صورت برخط:

<http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=33125>

- «سخنرانی آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار شرکت‌کنندگان کنگره جهانی جریانهای افراطی و تکفیری از دیدگاه علمای اسلام»، پایگاه خبری دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، ۴ آذر ۱۳۹۳، دسترسی به صورت برخط:

<http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=28278>

- «سخنرانی آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار کارگزاران نظام»، مرکز اطلاع‌رسانی غدیر، ۹ خرداد ۱۳۸۱، دسترسی به صورت برخط:

<http://www.ghadeer.org/BsnText/13766>

- «سخنرانی آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار با مردم مازندران در سالگرد حماسه ۶ بهمن»، پایگاه خبری دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، ۶ بهمن ۱۳۸۸. دسترسی به صورت برخط:

<http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=8678>

- «سخنرانی آیت‌الله خامنه‌ای در اجلاس جهانی علما و بیداری اسلامی»، پایگاه خبری دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، ۹ اردیبهشت ۱۳۹۲. دسترسی به صورت برخط:

<http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=22405>

- «سخنرانی آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی»، مرکز اطلاع‌رسانی غدیر، ۷ مرداد ۱۳۹۳. دسترسی به صورت برخط:

<http://www.ghadeer.org/BsnText/4134>

- «سخنرانی آیت‌الله خامنه‌ای در کنفرانس حمایت از انتفاضه فلسطین»، پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، ۹ مهر ۱۳۹۰. دسترسی به صورت برخط:

<http://www.leader.ir/fa/content/8621>

- تابناک (۱۸ خرداد ۱۳۹۵)، «طرح جدید صهیونیست‌ها برای مسجد الاقصی»، دسترسی به صورت برخط: tabnak.ir/fa/news/595662

- «احتمال دیدار عباس و مشعل در دوحه...»، تابناک، ۱۸ خرداد ۱۳۹۵، دسترسی به صورت برخط: tabnak.ir/fa/news/595646

- «رژیم صهیونیستی خبرنگار العالم را آزاد کرد»، تابناک، ۱۶ خرداد ۱۳۹۵، دسترسی به صورت برخط: tabnak.ir/fa/news/595083

- «واکنش وزارت خارجه به گزارش تروریسم آمریکا»، تابناک، ۱۵ خرداد ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:

tabnak.ir/fa/news/594810

- «دختری که برای فلسطین می‌دود»، خبرآنلاین، ۲۲ اردیبهشت ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:
khabaronline.ir/detail/535442

- «آزادی کوچکترین دختر اسیر فلسطینی»، خبرآنلاین، ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:
khabaronline.ir/detail/530541

- «واشنگتن: زمان ارایه قطعنامه پایان اشغال فلسطین فرا رسیده است»، خبرآنلاین، ۲۱ فروردین ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:

khabaronline.ir/detail/525392

- «تانیاهو پیکر شهدای انتفاضه را تحویل فلسطینیان نمی‌دهد»، خبرآنلاین، ۱۰ فروردین ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:

khabaronline.ir/detail/522523

- «حماس دست به آزمایش موشکی زد»، عصر ایران، ۹ خرداد ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:
www.asriran.com/fa/news/471238

- «محمود عباس به قاهره می‌رود»، عصر ایران، ۶ خرداد ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:
www.asriran.com/fa/news/470527

- «فرمانده سپاه: جانانه از انقلاب دفاع خواهیم کرد»، عصر ایران، ۴ خرداد ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:

www.asriran.com/fa/news/470165

- «اسرائیل آماده اجرای طرح اعدام فلسطینی‌ها»، عصر ایران، ۱ خرداد ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:
www.asriran.com/fa/news/469530

- «پارلمان علاقمند است به دولت کمک کند...»، آفتاب‌نیوز، ۱۵ خرداد ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:

aftabnews.ir/fa/news/372376

- «انقلاب برای همه است...»، آفتاب‌نیوز، ۱۴ خرداد ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:

aftabnews.ir/fa/news/372231

- «امیر عبداللهمیان: بحران سوریه راه حل نظامی ندارد»، ۱۶ خرداد ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:

aftabnews.ir/fa/news/372778

- «انتقادات و توصیه‌های ایران به آمریکا درباره تروریسم»، ۱۶ خرداد ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:

aftabnews.ir/fa/news/372621

- «علی‌رغم چندین دهه فشار به حمایت از فلسطین ادامه می‌دهیم»، رجانیوز، دوشنبه، ۱۷ اسفند ۱۳۹۴، دسترسی به صورت بر خط:

www.rajanews.com/news/236572

- علت جذابیت سینمای ایران در فلسطین، رجانیوز، ۱۸ فروردین ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:

www.rajanews.com/news/238204

- «مانور محرمانه آلمان و اسرائیل در فلسطین»، رجانیوز، ۷ آبان ۱۳۹۴، دسترسی به صورت بر خط:

<http://www.rajanews.com/news/226012>

- «اقدامات خصمانه واشنگتن علیه مردم فلسطین»، رجانیوز، ۳ دی ۱۳۹۴، دسترسی به صورت بر خط:

<http://www.rajanews.com/news/230330>

- «نامیدی العربی از اعراب درباره فلسطین»، جهان‌نیوز، ۱۹ فروردین ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:

<http://www.jahannews.com/fa/doc/news/483397>

- «راهکار وزیر جدید جنگ اسرائیل برای فلسطین»، جهان‌نیوز، ۱۱ خرداد ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:

www.jahannews.com/fa/doc/news/494736

- «شهادت دو فلسطینی در کرانه باختری»، جهان نیوز، ۸ اردیبهشت ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:

www.jahannews.com/fa/doc/news/487703

- «بی‌رحمی تانک اسرائیل به زن بی‌دفاع فلسطینی»، جهان نیوز، ۱۷ اردیبهشت ۱۳۹۵، دسترسی به صورت بر خط:

www.jahannews.com/fa/doc/news/489467

- شریعتی، شهروز و مهدی عباسی شاهکوه (۱۳۹۲) «جنبش نرم‌افزاری به مثابه صدور انقلاب اسلامی»، فصلنامه راهبرد توسعه، شماره ۳۳.

- شیروودی، مرتضی (۱۳۸۸)، «مسائل جهان اسلام»، *اندیشه سیاسی مقام معظم رهبری (مجموعه مقالات)*، قم: زمزم هدایت.

- فیلیپس و یورگنسن (۱۳۸۹)، *نظریه و روش در تحلیل گفتمان*، ترجمه هادی جلیلی، تهران: نشر نی.

- مارش، دیوید و جری استوکر (۱۳۸۸)، *روش و نظریه در علوم سیاسی*، ترجمه امیرمحمد حاجی‌یوسفی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.

- هوارث، دیوید (۱۳۷۷)، «نظریه گفتمان»، ترجمه سید علی‌اصغر سلطانی، *فصلنامه علوم سیاسی*، سال اول، شماره ۲.

- Laclau, Ernesto and Chantal Muffe (1985), *Hegemony & Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic Politics*, London – Now York: Verso.